

„Докато има такива, които ме плюят, аз знам, че съм жив. Няма друг публицист или журналист на моята възраст. Аз съм най-възрастният активно действащ публицист журналист. Е да, ама тук в един жълт вестник едно лице изля една помия върху мен, че съм най-старото ченге. Е, какво най-старото, естествено, че съм най старото...”

Думите са доайена на българската журналистика **Петко Бочаров**, казани в пролога на документалния филм

„Живот в три Българи”,

посветен на журналиста. Премиерата му се състоя на 19 февруари 2013 г. в Дома на киното. Датата не е случайно подбрана – на 19 февруари тази година главният герой на документалната лента навърши 94 години.

Роден в предвоенна София превратът на 9 септември 1944 г. заварва Петко Бочаров 25-годишен, а при падането на Берлинската стена и краха на комунистическия режим в България е вече на 70 години. Следващите 25 лета е свидетел на прехода от комунизъм към демокрация. Това действително е живот в три различни епохи от българската история.

Напълно логично е авторите на филма – режисьорът Станислава Калчева и сценаристът Валентин Измирлиев да пречупят разказа за героя си през неговия личен поглед върху тези три периода от живота му. Самият Петко Бочаров издаде пред последните години мемоари с подобни заглавия – „Картини от три Българи”, „Страсти и контрасти в три Българи” и „Лица и съдби от три Българи”.

Освен всичко важно и интересно за трите епохи, сравненията, оценките за тях, които той се предполага, че може да разкаже пред камера, както и го прави, документалният филм за Петко Бочаров съдържа и едно друго предизвикателство.

То е свързано с един факт, който със сигурност промени представите за доайена на българската журналистика, както сме свикнали да определяме и възприемаме Петко Бочаров. Една важна подробност, която с не по-малка сила е променила и неговия живот, а именно фактът за неговата агентурна принадлежност към бившата Държавна сигурност.

Обективността изисква да отбележа, че малко преди огласяването на списъка с агентите сред [журналистите в печатните издания през 2010 г.](#) самият Бочаров призна този факт. Друг е въпросът, че самото досие в архивите дава отговори на много въпроси, свързани с работата на журналиста за Второ главно управление на ДС (контраразузнаването) в един доста дълъг период – цели 36 години (1946-1982). Всъщност краят на неговата тайна обвързаност идва година преди той да се пенсионира през 1983 г.

Мисля, че е важно да се отбележи стремежа на режисьора този проблем и отговорите за него да бъдат потърсени във филма. В противен случай цялата лента би отишла на вятъра, тъй като би фалшифицирала миналото на главния герой. От съдържанието на лентата се вижда, че авторите са положили доста усилия да развият проблема: от завеждането на Петко Бочаров в читалнята на комисията по досиетата, до включването на медийния експерт и председател на СЕМ Георги Лозанов в „разговарянето” на Бочаров по тази тема.

Нещо повече, гледайки филма, у мен остана впечатлението, че досието на Петко Бочаров до голяма степен се е превърнало в основен стълб в документалната лента. Поставяйки проблема, а не избягвайки го, авторите дават възможност да научим и самата позиция на журналиста.

Тук отварям една скоба, с която желая да поясня, че ние не сме и не може да бъдем съдници на когото и да било за неговата принадлежност към Държавна сигурност. Разкриването на нейните сътрудници е важно за обществото, за да се проследят връзките и зависимостите през годините на прехода на тази тайна власт, която държи в подчинение чрез сложни и не толкова сложни механизми десетки, стотици лица в различни сфери от политическия и обществен живот.

Живот в три Българи и едно досие

Написано от Христо Христов
Събота, 02 Март 2013 11:31

Не може да бъдем съдници и заради факта, че не сме били на мястото на тези хора, макар не съм съгласен с подхвърлената от Георги Лозанов реплика в опита да разговори Петко Бочаров, че и той дори като агент е жертва на тази ужасна система ДС.

Съдници, според мен, могат да бъдат онези, които са били поставени в същите условия, но са избрали друг път. Хора, които са понесли репресии – лагери, затвори, изселвания, забрани за развитие поради социалния или семеен произход и въпреки това също са оцелели. Или онези, които са намерили сили да се отскубнат от „железната прегръдка“ на ДС с отказ да й сътрудничат.

Това е важно да се знае, защото самият Петко Бочаров не се възприема като герой. В редица интервюта в медиите още преди филма, той ясно казва това. Обяснението, което той дава за продължилото повече от 35 години агентурно обвързване с Държавна сигурност, е оцеляването. Той представя сътрудничеството като единствената възможност за собственото си оцеляване.

Да, във филма той разказва за някои репресии, на които е подложен – за изпращането му на работа в Силистра, за затвора от 10 месеца по един случай, квалифициран от властта като подкуп. За мен обаче героят не дава достатъчна яркост за онова време и обстановката, за която по-младите зрители не знаят почти нищо. Фразата „системата ме захапа още през 1946 г.“ и изреждането на разправата с опозицията, обесването на Никола Петков не са достатъчни.

Не знам доколко хората биха повярвали на тезата на Бочаров за единствения път на спасението, имайки предвид и неговото семейно положение с баща, известен адвокат преди 9 септември 1944 г. и защитник на редица политически жертви на комунистическия режим, съдени от т. нар. народен съд. Тоест, той е потенциален враг с буржоазния си произход.

Не мога да не отбележа обаче впечатлението, че малко или много самият Бочаров съзнателно или не избягва темата за своето агентурно минало. От една страна той твърди пред камерата, че не е навредил на никого, че се ядосва, че в жълтите вестници го наричат доносник, а от друга страна демонстрира категоричен отказ да разгърне досието си, съхранило истината за неговата дейност. Стига се до момент, в който, застанал на фона на затворените токове в комисията, той категорично да заяви: „Оттук

Живот в три Бългрии и едно досие

Написано от Христо Христов
Събота, 02 Март 2013 11:31

нататък никога повече няма една дума на никого да кажа, който какво ще да ме пита. Това е!"

Ако гледате филма не очаквайте да станете свидетел на катарзис. От една страна Петко Бочаров му е болно и съжелява за тайната си обвързаност с ДС, от друга страна заявява, че „аз се гордея, че сивото ми вещество ми позволи да премина през този 40-годишен съдбовен период в моя живот. Излязох от него и тръгнах нагоре до това, което съм сега. Наистина се гордея. От самия факт, че оцелях”.

Не знам доколко човек може да намери спасение като бяга от миналото, но Петко Бочаров избира да направи точно това. Дори не поглеждайки папките от своето агентурно досие, наредени зад гърба му в читалнята на комисията, той казва: „Не желая да знам какво има там. Просто не желая. Никога не съм искал да видя нито кой какво е писал за мен, нито това, което аз съм писал.”

Да, ама не, би казал някой, ако използва прословутия израз на самия Петко Бочаров. Не може едновременно да съжеляваш и да се гордеш, че именно по този начин си оцелял.